

Rt-1975-1081

INSTANS:	Høyesterett – dom
DATO:	1975-10-30
DOKNR/PUBLISERT:	Rt-1975-1081
STIKKORD:	Kommunens ansvar ved tilstopping av kloakkledning.
SAMMENDRAG:	Antatt at erstatningsansvar ikke kunne bygges på uaktsomhet fra kommunens side, og at det heller ikke var påvist feil eller mangler ved vedlikeholdet av kloakkledningen som kunne føre til ansvar etter vassdragsloven § 115 nr. 2. Men kommunen ble holdt ansvarlig etter de alminnelige regler om objektivt ansvar.
SAKSGANG:	L.nr. 170B/1975
PARTER:	Tromsø kommune (advokat Gunnar A Engh – til prøve) mot 1. Tromsøysund Meieri, 2. Bersvend Helsingeng (høyesterettsadvokat Hans Stenberg-Nilsen).
FORFATTER:	Tønseth, Roll-Matthesen, Endresen, Elstad, Bendiksbj.

Dommer Tønseth: Saken gjelder spørsmålet om Tromsø kommune plikter å betale erstatning for skader ved oversvømmelse i en boligeiendom som følge av tilstopping av og tilbakeslag i en kommunal kloakkledning. Eiendommen eies av Tromsøysund Meieri og var bebodd av meieriets bestyrer, Bersvend Helsingeng. I den erstatningssak som ble reist mot kommunen, avsa Trømsø byrett 29. mai 1973 dom med denne domsslutning: «1. Tromsø kommune dømmes til å betale Trømsøysund Meieri kr. 14.834,21 – fjortentusenåttehundreogfireogtredekroner 21/100 – med tillegg av 4 – fire - prosent rente fra 29. juni 1972 til betaling skjer.

2. Tromsø kommune dømmes til å betale Bersvend Helsingeng kr. 6.647,- – sekstusensekshundreogsyvogførtikroner - med tillegg av 4 – fire – prosent rente fra 29. juni 1972 til betaling skjer.
3. Saksomkostninger idømmes ikke.»

Etter anke fra kommunen avsa Hålogaland lagmannsrett 17. januar 1974 dom med sådan domsslutning:

- «1. Byrettens dom stadfæstes.
2. Saksomkostninger tilkjennes ikke for lagmannsretten.»

Side 1082

Om saksforholdet vises til byrettens og lagmannsrettens domsgrunner.

Kommunen har anket til Høyesterett. Anken gjelder lagmannsrettens rettsanvendelse. Tromsøysund Meieri og meieribestyrer Helsingeng har tatt til motmæle.

Med de reservasjoner som er nevnt nedenfor, er partenes anførsler for Høyesterett de samme som for de tidligere retter.

Kommunen henholder seg således til byretten og lagmannsretten når disse retter fant at kommunen ikke kunne bebreides noen ansvarsbetingende uaktsomhet i forbindelse med konstruksjonen av og tilsynet med kloakkanlegget. Kommunen fastholder ikke for Høyesterett at vassdragslovens § 115 nr. 2 uttømmende regulerer det objektive ansvar som en kloakkeier har for anlegget. Men det hevdes at det ikke var noen feil eller mangler ved vedlikeholdet av anlegget. Ihvertfall var det ingen feil eller mangel som har hatt betydning for uhellet. – Endelig bestrides det at kommunen er erstatningspliktig etter de alminnelige regler om objektivt bedriftsansvar.

Tromsø kommune har nedlagt sådan Påstand:

- «1. Tromsø kommune v/ ordføreren frifinnes.
2. Tromsø kommune v/ ordføreren tilkjennes saksomkostninger for byrett, lagmannsrett og Høyesterett. »

Ankemotpartene hevder for Høyesterett som for de tidligere retter at det var ansvarsbetingende uaktsomt av kommunen å anvende kumløkk og en metode ved sammenføyning av rørseksjoner som tillot fremmedlegemer å komme inn i kloakkledningen og sette seg fast der. Derimot opprettholdes ikke innvendingen mot bruken av rør med forskjellige dimensjoner og heller ikke mot at oppgraving ikke ble foretatt allerede første dag oversvømmelse oppstod.

Det fastholdes at kommunen er erstatningspliktig i henhold til vassdragslovens § 115 nr. 2.

Endelig anføres at det var riktig av byretten og lagmannsretten å bygge erstatningsansvar for kommunen På de alminnelige regler om objektivt ansvar. Ankemotpartene henholder seg til hva de tidligere retter har uttalt om dette spørsmål.

Ankemotpartene har nedlagt sådan påstand:

- «1. Lagmannsrettens dom stadfestes.
2. Tromsø kommune tilpliktes å betale saksomkostninger til

Trømsøysund Meieri og Bersvend Helsingeng for byrett, lagmannsrett og Høyesterett.»

Til bruk for Høyesterett er holdt bevisopptak ved Tromsø byrett med avhør av ingeniør Willy Gaute Johansen som representant for Tromsø kommune, av ankemotpart nr. 2 meieribestyrer Bersvend Helsingeng samt 4 vitner. Alle forklarte seg også for de tidligere retter. En del dokumenter som er nye for Høyesterett, finner jeg ikke grunn til å spesifisere.

Jeg bemerker først at det er enighet mellom partene om at hendelsesforløpet var som beskrevet av byretten med de tilføyelser som lagmannsretten gjorde. Jeg nevner at den

Side 1083

kloakkledning det er tale om, foruten spillvann fra den tilknyttede bebyggelse, også fører overflatevann fra Mellemeveien til Strandveien, en strekning på ca. 280 m med et fall på ca. 30 m. Overflatevannet opptas gjennom rister, men det er enighet om at fremmedlegemer som kan bevirke at kloakkledningen tilstoppes, ikke kan tilføres den gjennom disse rister. Jeg nevner også at det, etter hva som er opplyst, ikke i Norge finnes alminnelige forskrifter om bygging og vedlikehold av offentlige kloakkanlegg. Og hovedregelen skal være at kommuner ikke har regler om ansvarsfraskrivelse for skader ved drift av kloakkanlegg. Dette gjelder også for Tromsø.

Jeg er på alle punkter kommet til samme resultat som byretten og lagmannsretten, og jeg kan også i det vesentlige slutte meg til de tidligere retters begrunnelse.

Jeg er således enig i at erstatningsansvar ikke kan bygges på uaktsomhet fra kommunens side når det gjelder de forhold ved kloakkanlegget som er påberopt av ankemotpartene. Heller ikke kan jeg se at det er påvist feil eller mangler ved vedlikeholdet av – herunder tilsynet med – anlegget som kan medføre erstatningsansvar for kommunen i henhold til vassdragslovens § 115 nr.2.

Videre finner jeg- som også de tidligere retter- at kommunen er erstatningspliktig etter de alminnelige regler om objektivt ansvar. Jeg er som alt nevnt i det vesentlige enig i hva byretten og lagmannsretten har uttalt om dette spørsmål. Det vil etter min oppfatning verken være naturlig eller rimelig om den enkelte bruker av kommunens kloakkanlegg selv måtte bære de økonomiske følger av et uhell som dette som fra hans side sett var ganske tilfeldig. Jeg kan ikke se at det forhold vi har å gjøre med, bør stå i en annen stilling enn der hvor lovgivningen eller domstolene har ansett det for mest naturlig og rimelig at tap ved skade i sammenheng med et anlegg eller en bedrift bæres av anleggets eller bedriftens eier og ikke av den enkelte som tilfeldig rammes

av skaden.

Jeg legger for mitt syn noen vekt på det forhold at bygningsloven i alminnelighet påbyr tilknytning til offentlig kloakk. Og betydelig vekt tillegger jeg det at huseiere ikke har anledning til å tegne forsikring mot følgene av svikt i en kommunal kloakkledning - lagmannsretten har uriktig gått ut fra det motsatte – mens kommunen kan dekke seg ved ansvarsforsikring.

Om størrelsen av erstatningsbeløpene er det enighet.

Etter min mening må Tromsø kommune betale saksomkostninger for alle retter. Omkostningsoppgave er fremlagt. Beløpet settes til kr. 13.800.

Jeg stemmer for denne

dom:

1. Byrettens dom punkt 1 og 2 stadfestes.
2. I saksomkostninger for byrett, lagmannsrett og Høyesterett

Side 1084

betaler Tromsø kommune til Tromsøysund Meieri og Bersvend Helsingeng 13.800 – tretten tusen åtte hundre – kroner.

3. Oppfyllelsesfristen er 2 – to – uker fra forkynnelsen av Høyesteretts dom.

Dommer Roll-Matthiesen: Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.

Dommerne Endresen, Elstad og Bendiksby: Likeså.

Av byrettens dom (byfogd Arne Lund):

Bersvend Helsingeng er bestyrer ved Tromsøysund Meieri og bebor våningshus (bestyrerbolig) tilhørende meieriet i Strandveien 73, Tromsø. I kjelleretasjen er det bl.a. dusjrom, badstu, vaskerom og peisestue. Ca. kl. 10.00 lørdag 31. juli 1971 ble det av et familiemedlem oppdaget at det stod vann kjelleren. Vannet var kommet opp gjennom slukene. På det høyeste sto vannet to stener opp på peismuren. En av meieriets egne folk, 1. vitne Selmer Hansen forsøkte først å stake opp kloakken gjennom en spesiell stakeluke i dusjrommet. Da han åpnet lokket, fosset vannet ut også denne veien. At vannet således stod under trykk, måtte etter vitnets mening bety at hovedkloakken enten var tett eller at det var brudd. På denne nedenfor tilknytningspunktet for eiendommens kloakk, hvorfor han straks bega seg nedover til den kommunale kloakkum beliggende på nedsiden av Strandveien og foretok staking av hovedkloakken derfra og oppover i retning av bolighuset. Stakebåndet stoppet først opp i et punkt på øvre side av Strandveien, og nokså nær denne, men ved å vri fagmessig på båndet, fikk han ytterligere ført båndet videre frem 4-5 meter før det igjen satte seg fast. Etter kort tids arbeid med båndet på dette punkt, fosset vannet ut av kloakkrøret og førte da bl.a. med seg en kvist, mindre bordbiter, leketøysbiler, klosettpapir m.v. samt en stump av et såkalt « elektriskerrør ». Vannet sank etter dette i kjelleren og det ble foretatt opptørking og opprydding samtidig som de aller fleste flyttbare gjenstander ble båret opp i 1ste etg.

Ut på ettermiddagen samme dag kom vannet på nytt opp gjennom slukene i kjelleren. Vedkommende kommunale etat ble varslet, og 2. vitne Harald Hermansen rykket ut. Han forsøkte å foreta oppstaking fra ovenfor nevnte kum på nedsiden av Strandveien med en såkalt « Sputnik » som er en vannslange med stålkonet munnstykke utstyrt med dyser som er montert bakover. Ved høyt vanntrykk på slangen beveger denne seg av seg selv fremover gjennom kloakkrøret etter et slag jetmotorprinsipp. På samme måte som 1.-vitne møtte også han en hindring på et punkt nær øvre side av Strandveien og måtte foreløpig gi opp. Han kjente til denne hindring fra et par tidligere oppstakinger for lengre tid tilbake, men hadde alltid greid å få « Sputniken » videre inn i kloakkrøret uten særlige vanskeligheter. Da han denne gang ikke kom videre, og

vannet stadig steg i kjelleren, tilkalte han i første omgang lensepumpe fra kommunen med henblikk på å begrense ødeleggelsene i kjelleren. Mens han ventet på lensepumpen, forsøkte han på nytt oppstaking med « Sputniken », og denne gang lykkedes det ham

Side 1085

å komme 4-5 meter videre inn i kloakkrøret med den følge at kloakken igjen ble « åpnet » samtidig som vannet sank i kjelleren.

Tirsdag 3. august s.å. mellom kl. 07.00 og 19.00 ble det På Værvarslinga for Nord-Norge målt 9,2 mm nedbør. Ifølge oppgave fra Værvarslinga hadde det imidlertid ikke falt nedbør i tiden 28. juli-3. august s.å. Nevnte dag, 3. august 1971, kom vannet atter opp i kjelleren, og det stod denne gang tre stener opp på peismuren. Kommunen ble igjen varslet, og 3. vitne, oppsynsmann Odd Pedersen, fikk lenset peisestuen ved hjelp av en pumpe og hjelp til med opptørking og rydding. Hvorvidt det også denne dag ble foretatt oppstaking, er ikke opplyst. Det ble imidlertid bestemt å grave opp Kloakken for å finne feilen.

Oppgraving fant deretter sted neste dag onsdag 4. august s.å. Man grov seg først ned på det sted på øvre side av Strandveien hvor såvel Selmer Hansen som Harald Hermansen hadde støtt på en hindring m.h.v. stakebåndet og « Sputniken ». På dette sted er det en overskjøtning i hovedkloakken idet et 9 toms rør ovenfra går over i et 12 toms rør, som igjen går videre ned til den kummen hvorfra oppstakingen ble foretatt. Ved oppstaking fra kummen og oppover vil således stakebånd o.l. kunne støte på kanten av det 9 tomsrøret som er ført inn i 12 tomsrøret. Det viste seg imidlertid ikke å være noen feil på kloakken på dette stedet. Man tok så hull på kloakken 5-6 meter lenger opp. Ved hjelp av en lømmelykt fikk oppsynsmann Odd Pedersen da øye på noe som satt fast på tvers inne i røret. Han stakk armen inn og drog ut en stump av et elektriskrør. Feilen var dermed funnet, kloakkgrøften ble kastet igjen, og det skal senere ikke ha forekommet tilsvarende oversvømmelser i kjelleren gjennom kloakksystemet. ---

Retten skal bemerke:

Etter det opplyste har man i det foreliggende tilfelle å gjøre med et kloakkanlegg som ble anlagt av daværende Tromsøysund kommune like etter siste verdenskrig. Etter kommunesammenslutningen i 1964 ble driften og vedlikeholdet overtatt av Tromsø bykommune.

I 1971 ble det foretatt følgende omlegginger av kloakken i dette område:

For det første ble det foretatt omlegging fra en tidligere nedsatt kum nedenfor Strandveien og 150 meter utover fjæren. (Dette er den samme kum som nevnt ovenfor hvorfra oppstakingen i nærværende sak ble foretatt.) Årsaken til denne omlegging var at kloakkledningen fra kummen og frem til sjøen var dårlig, og at utløpet lå avdekket ved fjære sjø. For det annet ble det samtidig lagt 150 meter avskjærende kloakk sørover langs Strandveien, og flere avløp fra boliger samt fra Kysthospitalet ble tilkopleet denne kloakk. Ingen av disse eiendommer ble berørt av tilstoppingen omhandlet i nærværende sak, og retten legger derfor til grunn at kloakkomleggingen ikke har vært noen medvirkende årsak til tilstoppingen. Partene er likeledes enige om at rørdimensjonene på den aktuelle strekning er tilfredsstillende og at vassdragslovens § 47 nr. 2 ikke kommer til anvendelse.

Retten finner først å burde ta standpunkt til hvorvidt kommunen i det foreliggende tilfelle kan gjøres erstatningsansvarlig på culpagrunnlag. Fra saksøkernes side har det i denne forbindelse vært gjort gjeldende at det er uaktsomt å opprettholde et kloakksystem hvor

Side 1086

skjøtingen av to rørdimensjoner er foretatt som ovenfor nærmere beskrevet På en slik måte at oppstaking hindres eller vanskeliggjøres. Retten forstår saksøkerne derhen at nevnte bebreidelse gjelder såvel projekteringen og utførelsen av anlegget som vedlikeholdet av samme. Retten finner ikke grunn til å gå nærmere inn På dette spørsmål idet retten finner det åpenbart at ledningskonstruksjonen på dette punkt

hverken har forårsaket skaden eller forsterket skadevirkningene. Det er således helt På det rene at oversvømmelsene lørdag formiddag og ettermiddag samt tirsdag skyldes en forstoppelse 4-6 meter ovenfor skjøtningspunktet. Det er likeledes På det rene at oppstaking av hovedkloakken ble foretatt uten særlig vanskelighet og tidsspille etter oversvømmelsene lørdag formiddag og ettermiddag. Det er riktignok så at oppstakingen lørdag ettermiddag måtte innstilles en kortere stund på grunn av vanskeligheter med å komme forbi skjøtningspunktet, men også da lykkedes det å få « åpnet » kloakken forholdsvis fort. Retten finner å måtte legge til grunn at skadevirkningene var inntruffet allerede i forbindelse med oversvømmelsene lørdag formiddag.

Alle gjenstander som med rimelighet lot seg flytte ut, ble bragt i sikkerhet etter den første oversvømmelsen. Forsåvidt angår de bygningsmessige skader har retten heller intet grunnlag for å anta at den relativt kortvarige forsinkelse med oppstakingen av hovedkloakken lørdag ettermiddag kan ha ført til skadevirkninger utover de som allerede var inntruffet tidligere På dagen. Saksøkerne har videre gjort gjeldende at den omstendighet at elektrikerrør, leketøysbiler o.l. overhodet lar seg innføre i kloakkanlegget, må anses som en feil eller mangel ved anleggets projektering og utførelse eller som en forsømmelse av kommunens vedlikeholdsplikt. Det er uklart for retten hvordan elektrikerrøret er kommet inn i kloakkledningen. Det har vært antydning at det kan være blitt sluppet ned gjennom et kumløkk. På kumløkkene er det to utsparinger, såkalte « spethull », hvor barn f.eks. lett kan slippe mindre gjenstander ned i Kloakken. Funnet av små leketøysbiler under oppstakingen lørdag morgen kan tyde på dette. En annen mulighet kan være at elektrikerrørene er blitt droppet av folk på en ovenforbeliggende byggeplass, og da enten gjennom « spethullene » eller ved rett og slett å fjerne kumløkket, eller elektrikerrøret kan på nevnte byggeplass uforvarende ha falt ned i kloakkledningen under arbeidet med disse. Selv om en legger til grunn at elektrikerrøret er blitt droppet gjennom « spethullene », finner retten ikke å kunne anse anskaffelsen og bruken av slike kumløkk som uforsvarlig. Såvidt vites brukes slike kumløkk over hele landet og er således ikke spesielle for Tromsøs vedkommende. Retten finner etter dette ikke godtgjort noen omstendigheter ved utformingen eller utførelsen av anlegget eller ved den senere bruk og behandling av dette som kan medføre erstatningsplikt for kommunen på culpa-grunnlag.

Påstanden om culpa-ansvar p.g.a. manglende vedlikehold, m.a.o. såvidt forstås at kommunen burde ha oppdaget elektrikerrøret og fjernet dette før noen tilstopping hadde funnet sted, kan heller ikke føre frem. Med en storbys kilometerwise rørledninger sier det seg selv at det vil være en umulighet å foreta daglig kontroll av de enkelte ledninger. Det antas bare å kunne kreves at kommunen ved periodiske undersøkelser

Side 1087

forvisser seg om at kloakken er i orden og funksjonerer tilfredsstillende. Det er intet som tyder på at elektrikerrøret har sittet fast i så lang tid at kommunen burde ha oppdaget dette ved en periodisk kontroll av anlegget. Kommunen synes forøvrig å ha foretatt seg det som med rimelighet kunne forlanges i den foreliggende situasjon. Kommunens folk foretok oppstaking av kloakken så snart de var blitt varslet lørdag og måtte ha rimelig grunn til å gå ut fra at Kloakken etter dette var i orden igjen. Likeledes foretok de etter oversvømmelsen tirsdag oppgraving av kloakken og fant straks feilen. Det har da heller ikke senere vært tilløp til forstoppelse i Kloakkanlegget.

Vassdragslovens § 115 nr. 2 har vært påberopt fra begge sider. Ved lovendring av 26. juni 1970 ble « kloakkanlegg » tilføyet i paragrafens nr. 1 sideordnet med « vannledninger » m.fl. § 115 nr. 2 pålegger etter dette også eieren av kloakkanlegg erstatningsplikt selv om det ikke foreligger forsett eller uaktsomhet fra hans side. Vassdragslovens § 115 nr. 2 pålegger imidlertid ikke ledningseieren ansvar for enhver skade som måtte følge av svikt på ledningsnettet. Det objektive ansvaret er nær knyttet sammen med den vedlikeholdsplikt for Kloakkledninger som er fastslått i § 115 nr. 1. Eieren plikter å holde anlegget « forsvarlig vedlike » og det er bare for « feil eller mangler » med hensyn til vedlikeholdet eieren er objektivt ansvarlig. Skal ansvar etter § 115 nr. 2 kunne pålegges, er det derfor et vilkår at det konstateres at vedlikeholdet har vært objektivt sett mangelfullt eller dårlig utført og at det er dette som har vært årsaken til at skaden har inntrådt, jfr. artikkel av

Sandvik i « Heiderskrift til Knut Robberstad » (1969) side 136 med henvisninger. Retten har imidlertid som allerede tidligere nevnt, ikke funnet grunnlag for å anta at kommunens vedlikhold objektivt sett har vært mangelfullt eller dårlig utført, hvorfor det heller ikke kan bygges noe erstatningsansvar på bestemmelsen i vassdragslovens § 115 nr. 2 i det foreliggende tilfelle.

Spørsmålet blir så om vassdragslovens § 115 nr. 2 er en uttømmende regulering av bedriftsansvaret for de ledninger og skadearter som bestemmelsen gjelder. Retten legger til grunn at objektivt bedriftsansvar kan gjøres gjeldende ubundet av om ansvarsvilkårene i § 115 nr. 2 er oppfylt. Vannverksdommen fra Bergen i Rt-1905-715 går videre enn det som er hjemlet i § 115 nr. 2, og Iovforarbeidene gir ikke holdepunkter for å anta at en ønsket å innskrenke ledningseierens ansvar, jfr. ovennevnte artikkel av Sandvik side 139.

Forsåvidt angår dommen i Rt-1905-715 ble der avgjort at kommunen hadde et ubetinget objektivt ansvar for skader som skyldes kommunens vannledninger ved brist av rørene. Selv om Kloakkledninger ikke står under tilsvarende trykk, synes det å være all grunn til å se ansvaret for rørbrudd i kommunale kloakkledninger under samme synsvinkel. Også her kan det bl.a. forekomme usynlige materialfeil. Det synes isåfall ingen grunn til å anskue ansvarsforholdet anderledes ved skadeforvoldelse som følge av forstoppelser i det kommunale Kloakkanlegg. Det er På det rene at forstoppelser forekommer med en viss hyppighet i slike anlegg, og at skadevirkningene kan bli minst like omfattende som ved et ordinært rørbrudd. Selv om kommunen har opptrådt culparettslig uangripelig, innebærer driften av det kommunale

Side 1088

kloakkanlegg også i denne henseende en stadig og særpreget risiko for omgivelsene. Retten legger til grunn at gårdeierne etter bygningsloven er forpliktet til å knytte seg til det kommunale kloakkanlegg samt at hverken gårdeierforsikringer eller K-forsikringer dekker skadeforvoldelser av denne art. For kommunen vil det såvidt skjønnes imidlertid være mulig å tegne ansvarsforsikring mot slike skader. På den annen side vil da muligens forsikringspremiene isåfall bli så formidable at kommunen isteden vil finne det mer regningssvarende å stå som selvassurandør. Retten finner imidlertid ikke en slik omstendighet avgjørende og antar at en rimelig og naturlig interesseavveining og alle forhold tatt i betraktning bør føre til at fellesskapet – kommunen – selv bør bære ansvaret for skader som følge av forstoppelser i de kommunale kloakkledninger. Retten er imidlertid klar over at det likevel er en viss forskjell i denne forbindelse på rørbrudd og forstoppelser av den art som her har vært behandlet, idet sistnevnte kan føres tilbake til ukjent tredjemanns direkte medvirkning til skadeforvoldelsen. Når kloakkanlegg imidlertid av tekniske eller økonomiske grunner ikke kan utføres eller innrettes slik at « fremmedlegemer » hindres i å komme inn i kloakksystemet, bør kommunen også i disse tilfeller bære ansvaret for mulige skadeforvoldelser som følge av forstoppelser.

Saksøkernes krav er nærmere spesifisert i stevningen. Etter saksøkernes partsforklaring og vitneførselen under hovedforhandlingen har saksøkte ikke funnet å burde opprettholde den under saksforberedelsen fremsatte innsigelse mot kravets størrelse, hvorfor saksøkernes påstand forsåvidt blir å ta til følge. ---

Av lagmannsrettens dom (lagdommerne Halvard Lind Hansen, Tor G. Christensen og Birger Lassen):

Lagmannsrettens bemerkninger:

Lagmannsretten er kommet til samme resultat som byretten og kan i det vesentlige slutte seg til byrettens begrunnelse.

Lagmannsretten legger til grunn det samme faktiske hendelsesforløp som byretten. Det « elektriker-rør » som ble funnet i Kloakken og som var årsaken til tilstoppingen, må ha kommet i Kloakken enten gjennom et « spetthull » i et kumlokk eller fra en ovenforliggende byggeplass. Lagmannsretten viser for så vidt til byrettens dom. I tillegg til dette finner lagmannsretten det godtgjort at kommunens folk allerede mandag 2/8 1971 foretok oppgravning til kloakken for å lete etter mulige brudd. Da de ikke fant noe brudd, ble grøften kastet igjen Etter at det tirsdag 3/8 1971 atter var kommet kloakkvann inn i kjelleren i meieribestyrerens bolig,

foretok kommunens folk onsdag 4/8 1971 ny oppgraving som førte til at tilstopningen ble funnet og fjernet.

Lagmannsretten finner som byretten ikke å kunne pålegge kommunen noe ansvar på grunnlag av skyld. Det er riktignok under ankeforhandlingen fremkommet at det nå etter hvert tas i bruk en ny type kumløkk med istøpte tunger som forhindrer at fremmedlegemer kan komme ned i kloakken medmindre lokket løftes opp eller skyves side. Lagmannsretten er enig med byretten i at det ikke kan anses

Side 1089

uforsvarlig av kommunen å bruke kumløkk med « spetthull », og bruken av slike lokk kan ikke gi grunnlag for noe ansvar for kommunen.

Under ankeforhandlingen er opplyst at man nå setter ned kum ved overgangen mellom to rør av forskjellig dimensjon. Den form for sammenskjøtning av to slike rør som er beskrevet i byrettens dom, benyttes ikke lenger. Lagmannsretten er imidlertid enig med byretten i at skjøten må antas å ha vært uten betydning for tilstopningen. Etter ankeforhandlingen synes det heller ikke som skjøten har forsinket oppstakingen i nevneverdig grad. Lagmannsretten antar derfor at den måte skjøten var utført på, har vært uten betydning for skaden.

Etter det som er opplyst under ankeforhandlingen foregikk det vanlige ettersyn av Kloakken. På den måte at kommunens folk med jevne mellomrom undersøkte om det hadde samlet seg slam i kummene. Når det ikke ble funnet noen oppsamling av slam og vannet rant normalt i rørbunnen, ble ledningen ansett å være i orden. I forbindelse med slikt vanlig ettersyn ble det ikke foretatt staking i kloakken. Lagmannsretten kan ikke anse dette som noen forsømmelse. Det er uvisst hvor lenge « elektriker-røret » har befunnet seg i kloakken og staking kunne meget godt ha vært foretatt uten at det ville lykkes å fjerne røret. Det må i praksis antas å være ugjennomførilig i en by av Tromsøs størrelse å foreta staking i forbindelse med vanlig ettersyn av kloakkledningene. Det er riktignok av et vitne under ankeforhandlingen opplyst at han tidligere ved to anledninger har foretatt staking på samme sted uten at vitnet kan tidfeste når dette skjedde. Dette er ikke bekreftet. På annen måte og lagmannsretten finner forholdet så uklart at den ikke kan bygge noe på det.

Lagmannsretten har etter dette funnet at kommunen ikke har vist erstatningsbetingende uaktsomhet i forbindelse med uformingen av og vedlikeholdet av kloakken.

Ut fra det foregående finner lagmannsretten heller ikke at vedlikeholdet har vært objektivt mangelfullt eller dårlig utført og har gitt årsak til skaden. Noe ansvar kan derfor ikke pålegges etter bestemmelsene i vassdragslovens § 115 , nr. 2.

Når det gjelder spørsmålet om ansvar for kloakkledninger kan bygges på de alminnelige regler om objektivt bedriftsansvar ubundet av bestemmelsene i vassdragslovens § 115 , nr. 2, er lagmannsretten enig med byretten. For så vidt viser lagmannsretten til byrettens begrunnelse. Lagmannsretten antar imidlertid at det er mulig for en huseier å forsikre seg mot skader som oppstår som følge av en svikt eller tilstopning i det kommunale kloakkledningsnett. Etter lagmannsrettens mening bør likevel kommunen som eier av Kloakkanlegget være den nærmeste til å bære ansvaret. Et kloakkledningssystem av noen størrelse vil alltid innebære en viss fare for beskadigelse av annenmanns eiendom, ikke bare på grunn av muligheten for en teknisk svikt i anlegget, men også på grunn av faren for tilstopning. I begge henseende kan det tales om at kloakkanlegget innebærer en « stadig risiko ». Tilstopning i et kloakkanlegg skjer av og til og kan ikke anses for å være upåregnelig. Kommunen som eier av anlegget er etter lagmannsrettens mening ut fra et forsikrings synspunkt den nærmeste til å ta ansvaret for slike skader.

Kommunen har ikke reist noen innsigelse mot størrelsen av kravene eller rentepåstanden. Byrettens dom vil således bli stadfestet. ---